

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Фізико-технологічний факультет
Кафедра теорії та методики професійної освіти

***СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ
ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
26-27 жовтня 2016 р.**

Україна, Рівне
Видавець О. Зень
2016

УДК 373.5.011.3- 051:331

ББК 74.268

П 341

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 10 від 27 жовтня 2016 р.)

Редакційна колегія:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – голова оргкомітету;
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук., професор, перший проректор РДГУ – заступник голови оргкомітету;
Дейнега Олександр Вікторович – кандидат економічних наук, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;
Сингаївський Дмитро Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент, декан фізико-технологічного факультету РДГУ;
Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики професійної освіти;
Поліщук Наталія Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент;
Шутяк Володимир Георгійович – кандидат педагогічних наук, доцент;
Дупак Надія Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Кирильчук Юрій Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент;
Літковець Олена Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач;
Шурин Олена Іванівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач.

Рецензент:

Савченко Лариса Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики технологічної освіти ДВНЗ «Криворізький національний університет».

Сучасний вчитель трудового навчання та технологій: досвід та перспективи.
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Рівне 26 – 27 жовтня 2016 року). – Рівне: О. Зень, 2016. – 114 с.

ISBN 978-617-601-167-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний вчитель трудового навчання та технологій: досвід та перспективи», яка відбулася 26-27 жовтня 2016 р. на базі Рівненського державного гуманітарного університету, за ініціативи кафедри теорії і методики професійної освіти. Тематику доповідей присвячено: шляхам удосконалення форм і методів організації науково-дослідницької та позааудиторної роботи; сучасним методикам і практичному досвіду: викладання навчальних дисциплін у системі підготовки вчителів трудового навчання та технологій; навчання учнів в загальноосвітніх закладах трудового навчання та технологій.

Збірник адресовано науковцям, аспірантам, вчителям трудового навчання, студентам, з метою використання в науковій та навчальній діяльності.

*За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.*

УДК 373.5.011.3- 051:331
ББК 74.268

ISBN 978-617-601-167-5

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016
© Автори статей, 2016

ЗМІСТ

Передмова	3
Андрощук І.В. Проектна технологія як засіб підготовки вчителів трудового навчання та технологій до педагогічної взаємодії.....	4
Андрощук І.П. Позаурочна предметно-перетворювальна діяльність майбутніх вчителів трудового навчання.....	6
Бережна М.В. Інженерно-педагогічна складова діяльності викладачів практичного навчання.....	9
Борисова Т.М. Самостійна навчальна робота студентів у світлі євроінтеграції.....	12
Валага А.М. До проблеми розвитку технічного мислення у майбутніх вчителів трудового навчання.....	14
Вовк Н.В., Селиверстова Г.В. Уроки трудового навчання з застосуванням технології емпайрмент.....	16
Войтко А.І., Хоронжевський О.М., Зброжек Д.Г. Використання інтерактивних технологій на заняттях профільного навчання «Деревообробка» в 10-му класі	17
Галамбош Г.В. Патріотичне виховання молоді: сучасні аспекти розвитку	19
Гомонець О.А. Впровадження інноваційних технологій в систему підготовки вчителя трудового навчання у педагогічному коледжі.....	21
Гордійчук Ю.П. Теоретичні аспекти розвитку графічних компетентностей в учнів на уроках трудового навчання.....	23
Гриценко Л.О. Інтерактивні технології навчання студентів графічних дисциплін	25
Гусак Н.В. До питання про формування професійної самосвідомості майбутніх учителів трудового навчання.....	28
Дорош Г.В. Теоретичні аспекти формування в учнів старших класів навчальних компетентностей засобами проектних технологій	30
Дупак Н.В. Підготовка майбутніх вчителів технологій до інноваційної діяльності..	32
Жогло Н.В. Підготовка майбутнього вчителя технологічної освіти до реалізації проектних технологій.....	35
Калязін Ю.В. Інтерактивні системи навчання при вивченні метрології та стандартизації.....	37
Кирильчук Ю.В. Організація дослідницької роботи майбутніх вчителів технологій при вивченні методичних дисциплін	39
Кібальник В.А. Переваги та недоліки програмного забезпечення системи дистанційного навчання.....	42
Кудря О.В. Підготовка майбутніх вчителів трудового навчання до навчання учнів основної школи елементам дизайну.....	45
Кузьменко П.І. Вплив міжпредметних зв'язків з інформатики та обчислювальної техніки на засвоєння студентами знань з інженерної та комп'ютерної графіки.....	46
Кулінка Ю.С. Методичні аспекти використання арт-технологій на уроках трудового навчання.....	49
Лісова С.В. Професійна компетентність майбутнього вчителя у контексті модернізації вищої освіти.....	52
Літковець О.Д. Впровадження сучасних педагогічних технологій в процес	

підготовки вчителя трудового навчання та технологій.....	54
Мельник І.В. До питання фахової підготовки сучасного вчителя трудового навчання та технологій.....	56
Мокляк В.І., Одарчук О.М. Самопізнання особистості засобами арт-терапевтичної техніки лялькотерапії на уроках трудового навчання.....	59
Нагорна Н.О. Евристичні методи проектування як засіб формування проектно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання.....	63
Орлова Н.С. Залучення учнів молодшого шкільного віку до художнього конструювання.....	66
Осіпова В.С. Мультимедійні технології як важлива перспектива розвитку освітнього процесу.....	68
Охріменко Л.С. Традиційний костюм українців XVI-VII століття.....	70
Поліщук Н.В. Освітній аспект застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання.....	72
Поляков С.В. Технологія розробки дидактичного супроводу засобами SAMTASIASTUDIO процесу навчання креслення.....	74
Савенко І.В. Естетичне виховання у процесі підготовки майбутніх учителів технологій до викладання основ дизайну.....	77
Сервачак О.В., Малєєва І.В. Формування жіночої та національної ідентифікації дівчат на уроках трудового навчання.....	79
Сергійчук Н.М. Формування професійних умінь майбутніх учителів технологій засобами ІКТ.....	81
Симонович Н.В. Сутнісні особливості інтерактивних технологій навчання.....	83
Сіпайло В.О. Використання засобів комп'ютерної техніки на уроках трудового навчання.....	85
Титаренко В.М. Гігієнічна культура учнів загальноосвітньої школи на уроках трудового навчання	87
Титаренко В.П. Естетико-педагогічна проекція українських народних промислів.....	89
Титаренко О.О. Самостійна робота студентів при організації навчального процесу.....	91
Фещук Ю.В. Графічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій у системі вищої освіти.....	92
Цина А.Ю. Проектування та впровадження інноваційних педагогічних технологій.....	94
Чорнусь С.М. Зв'язок графічної підготовки майбутніх учителів технологій з вивченням дисципліни «Обробка конструкційних матеріалів».....	96
Шевчук А.А. Текстова вишивка: історичні аспекти української орнаментики на уроках трудового навчання.....	99
Шурин О.І. До питання підготовки вчителя технологій у контексті євроінтеграції.....	101
Якименко А.В. Мультимедія як невід'ємний засіб підвищення ефективності навчального процесу.....	103
Яремчук І.А. Формування проектно-технологічної компетенції майбутнього учителя технологій в умовах педагогічного коледжу.....	105
Автори	109

Самостійна творча робота вимагає аналізу проблемної ситуації, одержання нової інформації. Студент повинен самостійно провести вибір засобів і методів вирішення (навчально-дослідні завдання, курсові та кваліфікаційні бакалаврські та магістерські роботи). Мета даного виду робіт - навчання основ творчості, перспективного планування, у відповідності з логікою організації наукового дослідження.

Самостійна робота з науковою літературою у кінцевому результаті приводить до вироблення у студента таких умінь: виділити у змісті головне і другорядне, критично розуміти зміст роботи, висловлювати своє ставлення до змісту книги, давати їй оцінку [4].

Обов'язковою умовою, що забезпечує ефективність самостійної роботи студентів, є дотримання етапності в її організації та проведенні. Можна виділити наступні етапи керованої самостійної роботи студентів.

Перший етап - підготовчий. Він повинен включати в себе складання робочої програми з виділенням тем і завдань для самостійної роботи студентів; наскрізне планування самостійної роботи студентів на семестр; підготовку навчально-методичних матеріалів; діагностику рівня підготовленості студентів.

Другий етап - організаційний. На цьому етапі визначаються цілі індивідуальної та групової роботи студентів; проводиться вступна лекція, індивідуально-групові настановні консультації, під час яких роз'яснюються форми самостійної роботи студентів та її контролю; встановлюються терміни і форми подання проміжних результатів.

Третій етап - мотиваційно-діяльнісний. Викладач на цьому етапі повинен забезпечити позитивну мотивацію індивідуальної та групової діяльності; перевірку проміжних результатів; організацію самоконтролю і самокорекції; взаємообмін і взаємоперевірку відповідно до обраної мети.

Четвертий етап - контрольно-оцінювальний. Він включає індивідуальні та групові звіти та їх оцінку. Результати можуть бути представлені у вигляді статей, кваліфікаційні бакалаврські та магістерські роботи, курсових робіт, рефератів, доповідей, схем, таблиць, усних повідомлень тощо в залежності від дисципліни і спеціальності. Контроль самостійної роботи студентів може здійснюватися за допомогою проміжного та підсумкового тестування, написання в аудиторії письмових контрольних робіт, здачі колоквиумів, проміжних заліків тощо.

Не менш важливою умовою ефективності самостійної роботи студентів є розробка комплексу методичного забезпечення навчального процесу. До такого комплексу слід віднести тексти лекцій, навчальні та методичні посібники, лабораторні практикуми, банки завдань і програм різних видів, інформаційні бази дисципліни та інше. Це дозволить організувати інші види навчання, в якому студент є рівноправним учасником навчального процесу [3].

Таким чином, правильно організована самостійна робота дає можливість підготувати таких учителів, які мають прагнути до безперервної самоосвіти, уміння швидко адаптуватися до змін і самостійно приймати адекватні рішення.

Література

1. Аніловська Г. Я. Університетська освіта : навч. посіб. / Г. Я. Аніловська, Н. С. Марушко, Л. М. Томаневич. – 3-тє вид., переробл. і допов. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 304 с.
2. Власюк О. Я. Роль самоосвіти студентів у процесі їхньої професійної підготовки у вищих навчальних закладах / Власюк О. Я. // Вища освіта України у контексті інтеграції до євроосвітнього простору: зб. наук. праць / За заг. ред. І. П. Маноха – К. : Гнозис, 2009. – Том IV (16) Управління якістю освіти : стандартизація та інноваційність. – С. 61-65.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник/ І. М. Дичківська – К.: Академвидав, 2015. – 304 с.
4. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин – 3-тє вид., допов. і переробл. – К. : Ленвіт, 2009. – 213 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / М. М. Фіцула – К.: Академвидав, 2014. – 456 с.

Фещук Юрій Вікторович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
кафедра технологічної освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет

ГРАФІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Документи ЮНЕСКО зазначають, що здатність людини до графічної діяльності є одним із показників її розумового розвитку, рівня сприйняття реальних об'єктів, просторової уяви, а з того, як вона готова до розв'язання просторових задач графічними методами, можна визначити ступінь її загальної і

політехнічної освіченості [4]. Окрім того, графічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій – це складова професійної підготовки, що характеризується формуванням готовності до безпосереднього застосування графічних знань й умінь на практиці.

Аналіз ситуації показує, що лише біля 20% шкіл України мають у розкладі заняття з креслення. Досвід же свідчить про те, що відсутність початкової графічної підготовки буде створювати великі труднощі учням далі, коли вони продовжать навчання у вищих навчальних закладах (ВНЗ), де графічні дисципліни вивчають студенти 70% спеціальностей. Графічна підготовка повинна стати невід'ємним елементом професійної підготовки. Можливості для цього закладені у змісті графічних дисциплін.

Галузевим стандартом вищої освіти у зміст виробничої функції бакалавра за спеціальністю 014 «Середня освіта. Трудове навчання та технології» входять: навчальна, виховна, розвивальна, організаційна, планувальна, контролююча, виробнича, діагностична, комунікативна. Детальніший аналіз змісту умінь діяльності кожної з виробничих функцій дозволяє констатувати, що для професійної діяльності вчителя означеної спеціальності характерним є оперування графічною інформацією.

При цьому виробнича функція прямо передбачає наявність здатності розробляти навчально-виробничу документацію, яка проявляється в умінні створювати кресленики, технологічні та інструкційні картки, ескізи, технічні рисунки тощо. Тому з певністю можна говорити, що підготовка вчителів трудового навчання та технологій вирізняється передусім тим, що повинна забезпечувати формування однієї з функцій їх інтелектуальної діяльності, яка характеризується просторово-образним мисленням. Забезпечення цього вирішується цілим циклом графічних дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та технологій. Саме систематичне, побудоване за принципом наступності їх вивчення і забезпечує формування вміння оперувати графічними образними, схематичними і знаковими моделями об'єктів, що дозволяє в абстрактній, символічній формі демонструвати їх взаємозалежності та характерні особливості [2].

Графічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій зумовлюється змістом графічних дисциплін. Навчальним планом підготовки студентів на освітньо-кваліфікаційному рівні «бакалавр» за спеціальністю 014 «Середня освіта. Трудове навчання та технології» в Рівненському державному гуманітарному університеті (РДГУ) передбачене вивчення таких графічних дисциплін: 1 курс – «Нарисна геометрія і креслення» (165 год. – 5,5 кр. ECTS), 2 курс – «Нарисна геометрія і креслення» (180 год. – 6 кр. ECTS), 3 курс – «Комп'ютерна графіка» (90 год. – 3 кр. ECTS), 4 курс – «Методика навчання креслення» (105 год. – 3,5 кр. ECTS). Загальна кількість годин, відведених на їх вивчення, становить 540, що становить 18 кр. ECTS.

Слід зазначити, що графічна підготовка студентів відбувається також при вивченні ряду інших навчальних дисциплін – «Технологічний практикум» (10 кр. ECTS), «Основи проектування і моделювання» (3 кр. ECTS), «Основи дизайну» (3 кр. ECTS), «Науково-технічна творчість учнів» (5 кр. ECTS) тощо. Так, майбутні учителі трудового навчання та технологій виконують конструкторську документацію на виготовлення виробу (наочне зображення виробу, складальний кресленик, робочі кресленики), який спроектований на заняттях із технологічного практикуму. Всі побудови виконують згідно креслярських стандартів в системі AutoCAD. Після завершення індивідуальної навчально-дослідної роботи здійснюється її захист в формі організації творчої виставки або студентської наукової конференції, демонстрації ескізів, технічних рисунків, креслеників тощо.

У ВНЗ графічні дисципліни є складовою фахової підготовки. Водночас вони формують готовність до свідомого застосування графічних документів на всіх етапах процесу трудової діяльності.

Аналіз змісту графічних дисциплін у педагогічному ВНЗ підтверджує, що об'єктами їх вивчення є:

- а) предмет праці – кресленик як графічний документ;
- б) засоби праці – використання програмного забезпечення для виконання креслеників в електронному варіанті;
- в) зміст і способи діяльності: викреслювання, конструювання, проектування тощо [1].

Графічну підготовку з певністю можна розглядати не тільки як процес формування певних знань і вмінь, а як багатоплановий і безперервний процес формування професійної готовності до графічної діяльності, якій притаманна інтегрована властивість стосовно фахової підготовки в системі вищої освіти. Графічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій має широкі можливості для їх розумового розвитку: володіючи високим рівнем графічних знань і вмінь, фахівець здатен за кожним графічним зображенням, за кожною лінією чи умовним позначенням побачити реальний просторовий образ та зуміти пов'язати його з реальним об'єктом навколишнього світу.

Також розвитку процесів творчого, образно-графічного мислення студентів сприяють методи, які активізують професійне становлення майбутніх учителів трудового навчання та технологій завдяки стимулюванню їх інтересу до графічних дисциплін. Цьому істотно сприяє участь студентів в позааудиторній роботі з графічних дисциплін, зокрема в олімпіадах, конкурсах, виставках кращих робіт тощо.

З метою опанування студентами сучасних технологій проектування, викладання графічних дисциплін та проведення предметної олімпіади з комп'ютерної графіки в РДГУ ведеться з використанням

системи AutoCAD. Варто зазначити, що AutoCAD є повноправним лідером серед продуктів, призначених для створення креслень, став фактичним стандартом і володіє неперевершеним набором можливостей.

Слід зазначити, що з точки зору викладачів проведення олімпіади з комп'ютерної графіки сприяє [3]:

- 1) впровадженню у навчальний процес ВНЗ нових інформаційних технологій та САПР;
- 2) розвитку в студентів навичок і методів проектування засобами САПР;
- 3) зростанню рівня графічної підготовки студентів;
- 4) активізації пізнавальної діяльності студентів;
- 5) успішній майбутній професійній діяльності учасників олімпіад.

Отже, графічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій є провідною складовою частиною їх професійної компетентності й буде ефективно формуватися за відповідної інтеграції традиційного навчання й інформаційних технологій.

Ми виявили, що важливим показником графічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій є їх усвідомлене прагнення користуватися графічною інформацією у різних навчальних ситуаціях: при потребі зафіксувати нові для себе відомості, дізнатись про принцип дії технічного об'єкта за технічною документацією на нього, передати свою думку стисло і лаконічно у вигляді графічного зображення. Графічна підготовка студентів виявляється у процесі читання та виконання креслень та інших графічних документів.

Література

1. Ботвинников А. Д. Научные основы формирования графических знаний, умений, навыков / А. Д. Ботвинников, Б. Ф. Ломов. – М.: Педагогика, 1979. – 265 с.
2. Васенко В. Графічна підготовка в структурі компетентностей майбутнього вчителя технологій / В. Васенко // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г.С. Сковороди». Педагогіка. Психологія. Філософія. – 2013. – Вип. 28(1). – С. 59-63.
3. Фещук Ю. В. Олімпіада з комп'ютерної графіки як засіб активізації пізнавальної діяльності студентів / Ю. В. Фещук / Трудова підготовка з закладах освіти. – 2011, №7-8. – С. 47-49.
4. Щетина Н. П. Розвиваючі можливості графічної діяльності школярів / Н. П. Щетина // Трудова підготовка учнівської молоді: стан та перспективи: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. (Тернопіль, 21–22 жовтня 1999 р.). – Тернопіль, 1999. – С. 54-55.

Цина Андрій Юрійович
доктор педагогічних наук, професор,
кафедра теорії та методики технологічної освіти
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ПРОЕКТУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність розбудови інноваційних педагогічних технологій для освітньої галузі «Технології» визначається недостатньою ефективністю традиційної трудової підготовки, орієнтованої на єдність завдань, змісту, методів і форм її організації для всіх вчителів та учнів і тому неспроможної довести всіх школярів із різними індивідуальними навчальними можливостями до трудової підготовленості на рівні вимог державних освітніх стандартів. Пошук педагогічних технологій, які б ефективно пояснювали і прогнозували навчально-професійні ситуації трудової підготовки учнів, є основою педагогічного проектування особистісно орієнтованої технологічної освіти.

Розвиток сучасної технологічної освіти може здійснюватися лише як інноваційний процес шляхом використання нових педагогічних ідей, технологій, заміною застарілих та неефективних педагогічних засобів новими, які є більш ефективними для сучасної освітньої галузі «Технології».

Термін «інновація» (фр. innovation) означає оновлення, зміну, нововведення або новоутворення і складається з першої частини цього складного слова «іно» – інший, те що відноситься до чогось іншого та слова «новація» (лат. novatio – оновлення) як дещо нове.

Педагогічні інновації передбачають вирішення завдань освіти оригінальними, нестандартними шляхами з подальшим зростанням професіоналізму вчителя в умовах продуктивної співпраці з усіма учасниками навчально-виховного процесу.